

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

Ιμαρέτ

Οι δυο φίλοι και ο παππούς Ισμαήλ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

1

Εικονογράφηση:
Αντώνης Χαλκιάς

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ιμαρέτ 1 – Οι δυο φίλοι και ο παππούς Ισμαήλ**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιάννης Καλπούζος

ΕΞΩΦΥΛΛΟ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Αντώνης Χαλκιάς

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ: Κωστής Παπαδόπουλος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Φίλια Μπουγιούκου

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Γιάννης Καλπούζος, 2015

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2015, 3.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1348-8

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1351-8

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • www.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • www.psychogios.gr

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

Ιμαρέτ

Οι δυο φίλοι και ο παππούς Ισμαήλ

Εικονογράφηση: Αντώνης Χαλκιάς

Οι οθωμανικές λέξεις σε όλο το βιβλίο στην πλειονότητά τους είναι παραφθαρμένες και εξελληνισμένες, όπως τις μιλούσαν την εποχή εκείνη οι Έλληνες και οι μουσουλμάνοι της Άρτας.

Στον μικρό μου φίλο Γιάννη Μπρούμα
για την πολύτιμη βοήθειά του

Τα ιμαρέτ επί οθωμανικής αυτοκρατορίας ήταν
φιλανθρωπικά ιδρύματα, μέσα ή έξω από τις πό-
λεις, που προσέφεραν δωρεάν τροφή και διαμο-
νή σε ταξιδιώτες, ενώ λειτουργούσαν και ως ορ-
φανοτροφεία και πτωχοκομεία. Τα πιο πλούσια
παρείχαν και τροφή για τα ζώα των ταξιδιωτών.

Τη νύχτα της 11ης Απριλίου 1854

Είχε κάμποση ώρα που νύχτωσε. Το ρολόι του κάστρου χτύπησε δύο φορές, μια και οι Τούρκοι χώριζαν το εικοσιτετράωρο σε δώδεκα ώρες μέρας και σε δώδεκα ώρες νύχτας. Ήταν, δηλαδή, η δεύτερη ώρα της νύχτας.

Ο ήχος της καμπάνας του ρολογιού έφτασε σαν γλυκό άκουσμα στ' αυτιά του Λιόντου Θερσίτη. Έπειτα από το κοπιαστικό ταξίδι του, πλησίαζε πια στην πόλη του, την Άρτα. Ίππευε τη φοράδα του και πήγαινε με τροχασμό στον δρόμο της πεδιάδας.

Από ψηλά φώτιζε το φεγγάρι, και σε μία ώρα υπολόγιζε ότι θα έφτανε στο σπίτι του. Προχωρούσε, δείχνοντας φοβισμένος, και παρατηρούσε συνέχεια τριγύρω του. Ξαφνικά κάτι έτριξε ανάμεσα στα δέντρα, κι η φοράδα του τίναξε το κεφάλι της. Ο Λιόντος Θερσίτης στριφογύρισε αριστερά δεξιά και στα τρομαγμένα του μάτια οι σκιές των δέντρων έπαιρναν σχήματα ανθρώπων. Σαν να είχαν χέρια και να κρατούσαν σπαθιά και γιαταγάνια.

Ήταν ανήσυχος ο Λιόντος Θερσίτης γιατί είχαν επαναστατήσει οι Έλληνες εναντίον των Τούρκων, γίνονταν συχνά μάχες και σε διάφορα σημεία υπήρχαν φυλάκια και περίπολα στρατιωτών. Πολλοί μάλιστα από τους επαναστάτες στρατοπέδευαν εκεί κοντά, στο χωριό Πέτα. Όμως ήταν ανήσυχος και για άλλο λόγο. Φεύγοντας από το μοναστήρι της Παναγίας των Μελατών, το οποίο είχε επισκεφτεί νωρίτερα, τον περικύκλωσε ένα κοπάδι άγριων σκυλιών μέσα στο δάσος. Γάβγιζαν ολόγυρά του, και για να ξεφύγει τους πέταξε όσα δώρα τού είχε δώσει ο ηγούμενος του μοναστηριού· τυριά, ψωμί, αυγά, καπνιστό κρέας, λουκάνικα. Ρίχτηκαν τα σκυλιά στα τρόφιμα κι απομακρύνθηκε καλπάζοντας. Όμως φοβόταν μην ξαναβγούν στον δρόμο του.

Πλέον είχε φτάσει κοντά στο Πέτα, όπου στρατοπέδευαν οι Έλληνες επαναστάτες, ενώ άλλοι είχαν κυκλώσει την πόλη της Άρτας από νότο και βορρά. Είχε κηρυχτεί η επανάσταση στις αρχές του χρόνου και πολλοί πίστευαν ότι έφτασε ο καιρός να ελευθερωθεί η Άρτα κι ολόκληρη η Ήπειρος.

Πριν από τετρακόσια πέντε χρόνια σκλαβώθηκε η Άρτα, το 1449, η οποία ήταν κτισμένη πάνω στα ερείπια της αρχαίας ελληνικής πόλης Αμβρακία. Πάνω από την πόλη που κάποτε βασιλιάς της ήταν ο Πύρρος.

Την ιστορία της Άρτας σκεφτόταν ο Λιόντος Θερσίτης καθώς προχωρούσε καβάλα στη φοράδα του. Όμως, πιο πολύ νοιαζόταν για την ετοιμόγεννη γυναί-

κα του. Η Αγνή, όπως ήταν το όνομά της, είχε μείνει έγκυος άλλες δύο φορές, όμως αρρώστησε και δεν κατάφερε να γεννήσει. Γι' αυτό ο άντρας της ταξίδεψε στο μοναστήρι των Μελατών, να παρακαλέσει την Παναγία να γεννηθεί γερό το παιδί που περίμεναν.

Προσκύνησε και πια βιαζόταν να επιστρέψει όσο γρηγορότερα μπορούσε. Υποσχέθηκε μάλιστα στην Παναγία να επισκέπτεται το μοναστήρι κάθε 8 Σεπτέμβρη, όταν γιορτάζονται τα γενέθλια της Θεοτόκου, και να παίρνει μαζί του το παιδί που θα γεννιόταν.

«Θα γεννηθεί γερό!» μονολόγησε με πίστη κι έσφιξε στα χέρια του τη μικρή εικόνα που του χάρισε ο ηγούμενος Γεννάδιος.

«Είναι από το Άγιο Όρος. Σκαλισμένη στο χέρι. Να την κρεμάσεις στην κούνια του μωρού, κι η Παναγία θα το προστατεύει», του είχε πει ο ηγούμενος.

Πλέον γύρω του απλώνονταν αμπέλια και μπορούσε να δει τα λιγοστά φώτα της Άρτας. Σαν τις σελίδες των βιβλίων που τόσο αγαπούσε ο Λιόντος Θεοσίτης έμοιαζε η πόλη του. Όλο στενά και στροφές. Κι αν άλλοι έλεγαν ότι οι δρόμοι της μοιάζουν με ορνιθοσκαλισματα, εκείνος, με τα δικά του μάτια, έβλεπε τα καλντερίμια της σαν την πιο όμορφη καλλιγραφία.

Φανταζόταν, μάλιστα, να περπατά σε μερικά χρόνια ανάμεσά τους κρατώντας το χέρι του γιου του, μια και βαθιά μέσα του πίστευε ότι θα ήταν γιος το παιδί που θα γεννιόταν. Να περπατούν μαζί και να του δείχνει τις εκκλησίες, τα τζαμιά, το κάστρο, τα ερείπια των

τειχών της αρχαίας Αμβρακίας. Να του μιλά για την ιστορία της Άρτας, ώστε να την αγαπήσει κι ο γιος του όπως την αγάπησε κι ο ίδιος. Γιατί ήταν ριζωμένη πίστη του ότι, αν δεν γνωρίζει κανένας την ιστορία της πόλης του και της πατρίδας του, την αγαπάει λιγότερο ή δεν την αγαπάει καθόλου.

Πλέον μπορούσε να διακρίνει το νεκροταφείο των Εβραίων στη ρίζα του Πετροβουνίου και νότια, ψηλά ανάμεσα στα βράχια, τον μοναχικό σκούρο όγκο της μονής Φανερωμένης, την οποία από την έναρξη της επανάστασης είχαν καταλάβει οι Οθωμανοί, μετατρέποντάς τη σε στρατόπεδο.

Ξαφνικά η φοράδα του ρουθούνισε ανήσυχα και τίναξε νευρικά το κεφάλι της.

«Ήσυχα, Άρτεμη! Δεν είναι τίποτε...» μουρμούρισε και, σκύβοντας, τη χάιδεψε στον λαιμό. «Να η πόλη μας, λίγο ακόμα και...»

Μισή έμεινε η φράση του. Ο πυροβολισμός διέκοψε βίαια τα λόγια του και ταυτόχρονα ένιωσε το χτύπημα και το δυνατό κάψιμο στον δεξή του ώμο. Η φοράδα, ξαφνιασμένη, σηκώθηκε χλιμιντρίζοντας στα πισινά της πόδια, τινάζοντας το σώμα του στον αέρα, για να βρεθεί την επόμενη στιγμή μπρούμυτα στο παχύ στρώμα σκόνης του δρόμου.

Ζαλισμένος απ' την πτώση και βγάζοντας πονεμένα βογκητά, δοκίμασε να σηκωθεί. Η φοράδα, παρά το ξάφνιασμά της, στεκόταν δίπλα του και χτυπούσε με τις οπλές της το χώμα. Έπιασε τα λουριά, ανασηκώ-

θηκε, πάτησε με δυσκολία στον αναβολέα και, με υπερπροσπάθεια, καβαλίκηψε.

Τα λεφτά! Πέρασε αστραπιαία η σκέψη στον νου του, νιώθοντας να λείπει το δισάκι απ' τον ώμο του. Ωστόσο, έμπηξε χωρίς δισταγμό τα σπιρούνια στην κοιλιά της φοράδας κι εκείνη τινάχτηκε μπροστά με καλπασμό.

Στ' αριστερά του αντίκρισε τη σκοτεινή φιγούρα πάνω στον βράχο, καθώς προσπερνούσε ούτε δέκα μέτρα μακρύτερα, να σηκώνει ξανά το όπλο.

«Καταραμένε!» ούρλιαξε.

Το δεύτερο βόλι τον βρήκε στην πλάτη. Ο δυνατός πόνος τον κλόνισε και το σώμα του ταλαντεύτηκε επικίνδυνα. Λύγισε μια δεξιά, μια αριστερά, κατάφερε όμως να παραμείνει στη σέλα και να συνεχίσει καλπάζοντας κατά την πόλη.

~

Το ρολόι του κάστρου σήμαινε την τρίτη οθωμανική ώρα της νύχτας, όταν η Αγνή, σφίγγοντας τα δόντια, κατέβαλλε τις τελευταίες προσπάθειες να γεννήσει.

«Άλλη μία! Άλλη μία! Άντε γεια σου! Να το, φάνηκε!» ακουγόταν η φωνή της Μπόλαινας, της μαμής.

Στο ίδιο δωμάτιο, με έντονη την αγωνία στα πρόσωπά τους κι έτοιμες να βοηθήσουν σε ό,τι χρειαζόταν, η Φωτεινή του Φάσγανου και η φίλη της Αγνής η Αναστασία Μέγη.

Στην αυλή του αρχοντικού, όπου στο κέντρο της ο

Λιόντος Θεροσίτης είχε τοποθετήσει σε βάθρο το άγαλμα της θεάς Άρτεμης, ο Δαμιανός Μέγης βημάτιζε πάνω κάτω νευρικά. Με το τσιμπούκι μόνιμα κολλημένο στο στόμα του, αφουγκραζόταν τα βογκητά της Αγνής και τα παραγγέλματα της μαμής, ενώ κατά διαστήματα διέσχιζε τον μακρύ διάδρομο και με γρήγορα βήματα έφτανε ως τη βαριά ξύλινη εξώπορτα. Άνοιγε προσεκτικά το ένα φύλλο, κοίταζε στον στενό λιθόστρωτο δρόμο και ξανάκλεινε, φροντίζοντας κάθε φορά να τοποθετεί την αμπάρα. Στεκόταν εκεί για λίγο ακίνητος, ύψωνε τα μάτια του παρατηρώντας τον ψηλό μαντρότοιχο που κύκλωνε το αρχοντικό κι ύστερα επέστρεφε πάλι στην αυλή στο πίσω μέρος του.

Ανησυχούσε ο Δαμιανός Μέγης για τον καλό του φίλο που καθυστερούσε να επιστρέψει και, παράλληλα, επειδή η Αγνή αναγκαζόταν να γεννήσει χωρίς τη βοήθεια γιατρού. Ο γιατρός της, μαζί με αρκετούς πλούσιους κατοίκους, αναχώρησε με την έναρξη της επανάστασης για την Πρέβεζα. Ανησυχούσε και γιατί η γενικότερη κατάσταση τίποτε καλό δεν προμήνυε. Το μεσημέρι είχαν καταφτάσει στο κάστρο χίλιοι Τούρκοι στρατιώτες και παντού ψιθυριζόταν ότι θα ξεκινούσαν επίθεση εναντίον των επαναστατών στο Πέτα.

Εκτός αυτού, πέφτοντας το σκοτάδι, ερήμωνε η πόλη. Καφενεμία, κρασσοπουλεία, ταβέρνες, όλα κλειστά, και στους δρόμους δεν κυκλοφορούσε ψυχή. Σχεδόν το σύνολο των μουσουλμάνων και των Εβραίων κατοίκων περνούσαν τις νύχτες στο κάστρο κι οι υπόλοιποι κλεί-

νονταν στα σπίτια τους. Όσο για τους Έλληνες, πολλοί μαζεύονταν με το που βράδιαζε στη μητρόπολη κι άλλοι είχαν καταφύγει στα ορεινά ή σε χωριά του κάμπου.

«Άλλη μία!» ξανακούστηκε η φωνή της Μπόλαινας, κι αμέσως: «Στάσου, ο λώρος είναι τυλιγμένος στον λαιμό του!»

Θορυβημένος ο Δαμιανός Μέγης ανέβηκε γρήγορα τα σκαλιά. Όμως, καταλαβαίνοντας την αδυναμία του να βοηθήσει, σταμάτησε στην «κρεβάτα», όπως ονόμαζαν τον σκεπαστό και ανοιχτό στα πλάγια χώρο προς την αυλή. Γύρω απ' την κρεβάτα φαίνονταν οι πόρτες των δωματίων του αρχοντικού.

«Εγώ! Εγώ με τα χεράκια μου, μη σφίγγεσαι», καθοδηγούσε την Αγνή η Μπόλαινα, φροντίζοντας να προσθέτει: «Βοήθα, Δέσποινα Παναγιά μου!»

Ο Μέγης κατέβηκε πάλι στην πλακόστρωτη αυλή. Λεμονιές, πορτοκαλιές, τριανταφυλλιές και πλήθος λουλουδιών έστελναν τις μεθυστικές τους μυρωδιές. Αυθόρμητα ήρθε στον νου του το τραγούδι που έλεγαν περνώντας με τον Λιόντο πότε έξω από το σπίτι της Αναστασίας και πότε της Αγνής, προτού παντρευτούν τις δυο φίλες:

*«Όπως έρχεται ο Απρίλης / έτσι θα 'ρχομαι κι εγώ /
το φιλί στα δυο σου χείλη / στάλα στάλα να το πιω».*

Αμυδρό χαμόγελο διαγράφηκε στο πρόσωπό του και κίνησε ξανά προς την εξώπορτα. Ο δρόμος και πάλι έρημος. Ο Λιόντος Θερσίτης δε φαινόταν πουθενά και πλέον ανησυχούσε για τα χειρότερα.

Απ' το αντικρινό σπίτι, όπου κατοικούσε μια οικογένεια μουσουλμάνων, ακούγονταν ομιλίες. Είχαν και κει γεννητούρια.

«Βρομότουρκοι! Γεννάτε σαν τα κουνέλια», ξεστόμιζε σιγανά.

Το αρχοντικό του Λιόντου Θερσίτη βρισκόταν ακριβώς στα σύνορα των συνοικιών της Αγίας Θεοδώρας, στην οποία κατοικούσαν Έλληνες, και του Σουλτάν Μπαγιαζίτ, όπου έμεναν κυρίως Τούρκοι. Βέβαια, οι ίδιοι δεν ήθελαν να τους ονομάζουν Τούρκους αλλά μουσουλμάνους ή Οθωμανούς ή Οσμανλήδες, από το όνομα του πρώτου σουλτάνου, του Οσμάν.

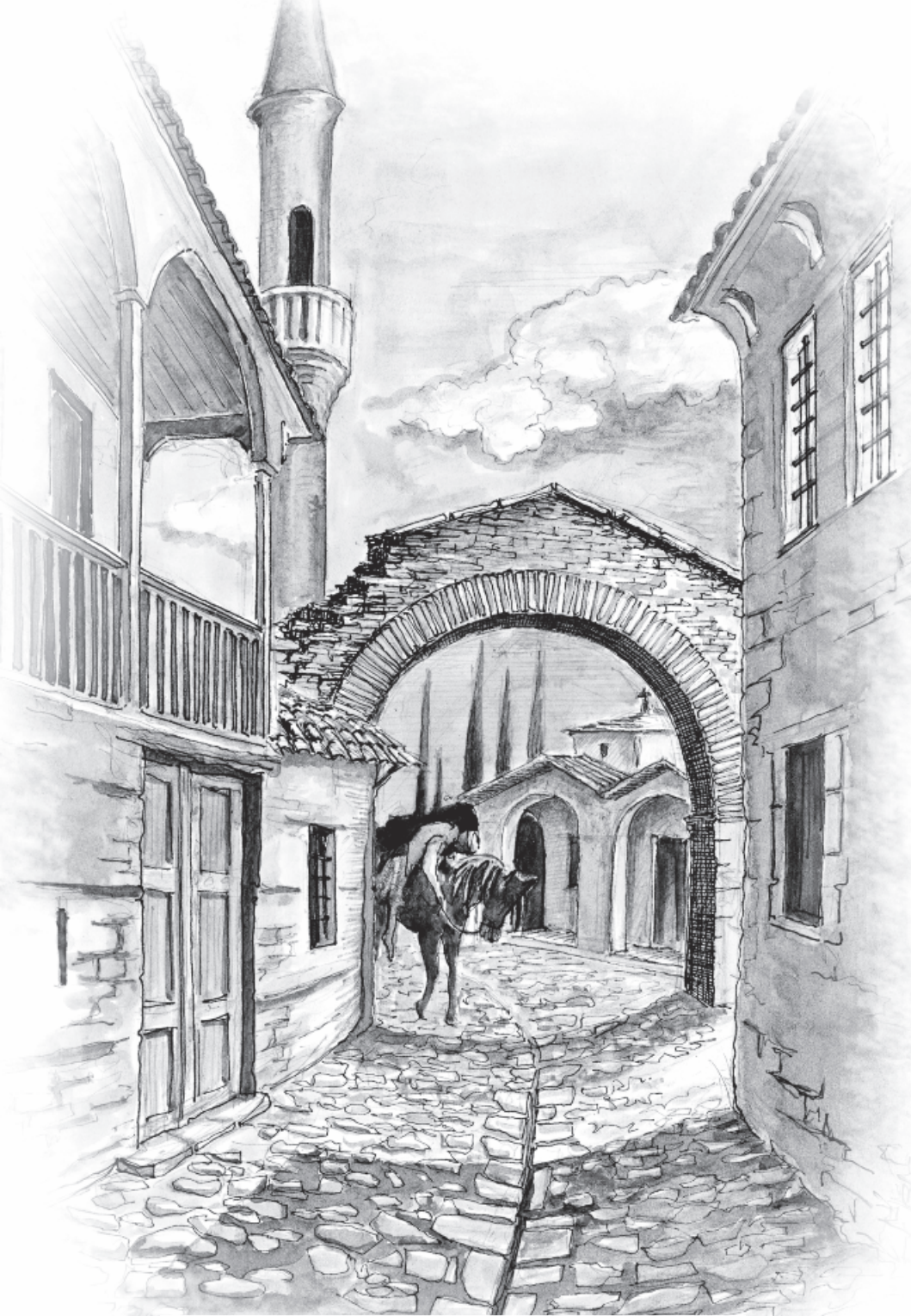
«Δαμιανέ!» τον κάλεσε η σύζυγός του, κι εκείνος βιάστηκε να επιστρέψει στην αυλή.

«Αγόρι!» του ανακοίνωσε περικοιάρης. «Η Αγνή γέννησε ένα ξανθό, πανέμορφο αγοράκι!»

~

Στο αντικρινό τουρκικό σπίτι και στο αντρικό δωμάτιο, το οποίο ονόμαζαν «σελαμλίκ», κάθονταν στους αναπαυτικούς καναπέδες ο Γιασάρ, ο αδελφός του ο Μεχμέτ και ο παππούς Ισμαήλ.

Η Νιλγκιούν, η τετράχρονη κόρη του Γιασάρ, και ο Μπεχζάτ, ο τρίχρονος γιος του, τότε έτρεχαν πάνω κάτω και πότε ξάπλωναν στα παχιά ανατολίτικα χαλιά. Αντίθετα, ο επτάχρονος γιος του, ο Ντογάν, καθόταν σοβαρός πλάι στον θείο Μεχμέτ.

Στο γυναικείο δωμάτιο, το χαρεμλίκ, γεννούσε η Σαφιγιέ, η γυναίκα του Γιασάρ. Οι ομιλίες της μαμής και των άλλων γυναικών ακούγονταν μέχρι το δωμάτιο των αντρών, ώσπου ήχησε κλάμα μωρού.

«Αγόρι! Ένα όμορφο, μελαχρινό αγόρι», έφερε τα συχαρίκια η γιαγιά Σελμά.

Ο Γιασάρ σηκώθηκε, φίλησε το χέρι της μητέρας του και μπήκε στο δωμάτιο όπου βρίσκονταν η Σαφιγιέ, η αδελφή της, η μαμή, η υπηρέτρια και το νεογέννητο αγόρι. Σύντομα επέστρεψε.

«“Νετζίπ”», είπε ο παππούς Ισμαήλ. «“Νετζίπ” να τον βγάλεις, το όνομα του αδελφού μου».

«Για να 'χει την κακή τύχη του;»

«Έρωας ήταν!» διαμαρτυρήθηκε ο παππούς Ισμαήλ, καθώς ο μικρότερος αδελφός του σκοτώθηκε πολεμώντας τους Έλληνες που προσπαθούσαν να καταλάβουν το κάστρο στη μάχη της Άρτας το 1821.

«Έρωας!» ξανάπε ο παππούς Ισμαήλ και πρόσθεσε σαν να μάντευε το μέλλον: «Καλή θα είναι η τύχη του».

«Ας γίνει έτσι. Θα τον πούμε “Νετζίπ”», συμφώνησε στο τέλος ο Γιασάρ.

«Αν ήταν άλλη εποχή, θα είχαμε βιολιά και τραγούδια», γκρίνιαξε ο Μεχμέτ, καθώς το συνήθιζαν οι Τούρκοι να στήνουν γλέντια στα γεννητούρια. «Όμως έχουμε τους αντάρτες γύρω απ' την πόλη. Μα σας το λέω, τέλειωσαν τα ψωμιά τους. Σε μια δυο μέρες θα τους νικήσουμε και τότε θα κάνουμε διπλό γλέντι».

«Στην υγεία του Νετζίπ!» ευχήθηκε ο Γιασάρ, απο-

φεύγοντας να πάρει θέση σε όσα έλεγε ο αδελφός του, και σήκωσε το ποτήρι με τη ρακή.

«Στην υγεία του Νετζίπ!» είπε κι ο παππούς Ισμαήλ.

«Στην υγεία του! Στην υγεία του!» ξεφώνισαν και τα δύο μικρά, η Νιλγκιούν κι ο Μπεχζάτ, ενώ ο Ντογάν παρέμεινε αμίλητος στο κάθισμά του.

Σε λίγο σηκώθηκε ο Μεχμέτ με τη γυναίκα του να φύγουν.

«Κοιμηθείτε εδώ απόψε», πρότεινε ο Γιασάρ στον αδελφό του και στη νύφη του. «Μπορεί να μπει ο στρατός των Ελλήνων στην πόλη».

«Τα 'χουν χεσμένα τα βρακιά τους οι άπιστοι, δεν τολμούν να πλησιάσουν. Θα πάμε σπίτι», δήλωσε ο Μεχμέτ, εννοώντας ως άπιστους τους Έλληνες, αφού δεν πίστευαν στη δική του θρησκεία.

Η γυναίκα του θα προτιμούσε να μείνει, όμως δεν τόλμησε να φέρει αντίρρηση.

«Θα πάω με τον θείο Μεχμέτ», πετάχτηκε ο Ντογάν και, τρέχοντας στο βάθος του δωματίου, έφερε το ξύλινο σπαθί του. «Όποιος τολμήσει να φανεί θα του πάρω το κεφάλι», απείλησε ξιφομαχώντας στον αέρα.

Έτοιμος ήταν ο Γιασάρ να του το απαγορεύσει, μα τον πρόλαβε ο Μεχμέτ:

«Άσ' τον! Θα τον προσέχω».

Δεν είχε δικά του παιδιά ο Μεχμέτ κι έπαιρνε συχνά στο σπίτι του τον Ντογάν, ο οποίος γεννήθηκε απ' την πρώτη γυναίκα του Γιασάρ.

«Ο λύκος λυκόπουλο θα θρέψει», είπε ο παππούς

Ισμαήλ, καθώς δεν του άρεσε που ο φανατικός Μεχμέτ παρέσυρε στα βήματά του τον Ντογάν.

Στο τελείωμα της εξωτερικής σκάλας του σπιτιού χωρίστηκαν. Ο Μεχμέτ με τη γυναίκα του και τον Ντογάν τράβηξαν κατά την αυλόπορτα και ο Γιασάρ προς το βάθος του μεγάλου κήπου, όπου βρίσκονταν οι στάβλοι με καμιά δεκαριά άλογα. Πλησιάζοντας, πετάχτηκε ο υπηρέτης του, ο Φουάτ, που λαγοκοιμόταν στη διπλανή μικρή κάμαρα.

«Αφέντη...» αναφώνησε αγουροξυπνημένος.

«Όλα εντάξει, Φουάτ, μην ανησυχείς», αποκρίθηκε εκείνος.

Ο Γιασάρ περίμενε ν' απομακρυνθεί ο Μεχμέτ για να χτυπήσει απέναντι στο αρχοντικό του Λιόντου Θεοσίτη. Να μάθει πώς πάει η γέννα της Αγνής, γιατί διατηρούσαν στενές οικογενειακές σχέσεις. Δεν είχε διάθεση ν' ανοίξει νέα κουβέντα με τον Μεχμέτ, ο οποίος κατέκρινε τις φιλίες με τους χριστιανούς.

«Η χανούμ Σαφιγιέ γέννησε;» ρώτησε ο Φουάτ, κι όπως εμφανίστηκε το φεγγάρι ανάμεσα στα σύννεφα, φάνηκε η μεγάλη καμπούρα του.

«Γέννησε. Αγόρι, και θα τον λέμε “Νετζζίπ”!» απάντησε ο Γιασάρ.

«Να ζήσει ο Νετζζίπ!» ευχήθηκε ο Φουάτ, και την ίδια στιγμή ακούστηκε η φωνή του Ντογάν απ' τον δρόμο.

«Ένας πεθαμένος!»

Ταυτόχρονα, ο Μεχμέτ άνοιγε με φούρια την εξώπορτα κι έμπαινε στην αυλή.

«Ο γείτονάς σου!» φώναξε στον Γιασάρ, ο οποίος κατέφτανε τρέχοντας.

Ο Λιόντος Θερσίτης ήταν πεσμένος καταγής στον στενό λιθόστρωτο δρόμο, λίγα μέτρα απ' την εξώπορτα του αρχοντικού του, και δίπλα έστεκε η φοράδα του.

Ο Μεχμέτ φώτισε το ακίνητο σώμα με το φανάρι του, ενώ ο Ντογάν περιέφερε το δικό του και περιεργαζόταν απ' άκρη σ' άκρη τον πεσμένο άντρα.

Ο Γιασάρ έσκυψε πάνω του.

«Δεν ανασαίνει!», είπε ταραγμένος και βάλθηκε να χτυπά με δύναμη την αυλόπορτα του αρχοντικού.

«Παράτα τον!» τον προέτρεψε ο Μεχμέτ. Όμως, βλέποντας να μην πιάνουν τόπο τα λόγια του, παραιτήθηκε. Τράβηξε τη γυναίκα του, η οποία είχε σταθεί παράμερα κι έτρεμε ολόκληρη, χτύπησε παραινετικά στην πλάτη τον Ντογάν, και με γρήγορα βήματα απομακρύνθηκαν προς τη συνοικία Ελγιασβέη.

~

Το απόγευμα της επόμενης ημέρας έγινε η κηδεία του Λιόντου Θερσίτη στον περίβολο του ναού του Αγίου Δημητρίου. Μετά τις σφαίρες του αγνώστου που τον πυροβόλησε, κατάφερε να φτάσει βαριά τραυματισμένος μέχρι την εξώπορτα του αρχοντικού του, όμως εκεί άφησε την τελευταία του πνοή.

Η καμπάνα του Αγίου Δημητρίου έμεινε βουβή στα ξύλινα μαδέρια που τη στήριζαν. Οι Τούρκοι, από πρό-

ληψη, απαγόρευαν να χτυπούν πένθιμα οι καμπάνες των εκκλησιών, όπου επέτρεψαν να υπάρχουν. Ωστόσο άλλοι ήχοι, οι κρότοι μάχης απ' την κατεύθυνση του Πέτα, συνόδευσαν τον Λιόντο Θερσίτη στην τελευταία του κατοικία. Επετίθεντο οι Τούρκοι με δύο χιλιάδες στρατιώτες στους Έλληνες επαναστάτες.

Λόγω της μάχης και του φόβου, ελάχιστοι ακολούθησαν τη νεκρική πομπή, την οποία χαρακτήριζαν οι νευρικές κινήσεις, ο γρήγορος βηματισμός και η διάχυτη ανησυχία σε όλη τη διαδρομή.

Η Αγνή Θερσίτη, απαρηγόρητη και καταβεβλημένη, αποτέλεσμα της βαριάς θλίψης της και της πρόσφατης γέννας, επέμενε να παραστεί στην κηδεία του άντρα της. Όμως, φτάνοντας στην εκκλησία, λιποθύμησε και τη βοήθησε το ζεύγος Μέγη να επιστρέψει στο σπίτι της. Μαζί αναχώρησαν ο Γιασάρ και ο παππούς Ισμαήλ, οι οποίοι ακολούθησαν την πομπή, αν και στάθηκαν σε απόσταση απ' το προαύλιο της εκκλησίας.

Οι υπόλοιποι περίμεναν ώσπου κήδεψαν τον νεκρό και βιάστηκαν ν' αποχωρήσουν. Ελάχιστοι θαρραλέοι έμειναν για λίγο ακόμα συζητώντας. Ανάμεσά τους και ο Σωτήρης Φάσγανος, γείτονας της οικογένειας και αδελφός της Φωτεινής, η οποία εκείνη την ώρα φρόντιζε το βρέφος στο αρχοντικό.

«Τι κρίμα! Να χαθεί την ώρα της γέννησης του παιδιού του», σχολίασε ο Φάσγανος.

«Αυτοί οι δύο ποιοι ήταν;» ρώτησε ο Ταμπάκης, πρόσφατα εγκατεστημένος στην πόλη.

«Ο Γιασάρ αφέντης, ο εισπράκτορας των φόρων, και ο πατέρας του, ο Ισμαήλ μπέης», απάντησε ο μπακάλης Βασιλακόπουλος.

«Οι Τούρκοι σκότωσαν τον Λιόντο Θερσίτη», υποστήριξε ο Φάσγανος.

«Αν ήταν Τούρκοι, γιατί να τον αφήσουν να περάσει;» διαφώνησε ο Μαλένης, καθώς ολόγυρα στην πόλη φρουρούσαν σε φυλάκια Τούρκοι στρατιώτες.

«Εγώ λέω ότι ήταν ληστές και πρέπει να τον χτύπησαν αρκετά μακριά», είπε ο δάσκαλος Δημόπουλος και πρόσθεσε: «Ο Τούρκος γιατρός γνωμάτευσε ότι πέθανε από αιμορραγία».

«Κι οι ληστές θα τον άφηναν;» επέμενε ο Φάσγανος.

«Πήραν ό,τι ήθελαν. Δε βρέθηκε τίποτε πάνω του».

«Είδε κανείς τον Κρόκαλο;» μπήκε στην κουβέντα ο Λέμας, ένας τύπος που τον συναντούσες παντού, γνώριζε τα πάντα για τους πάντες, ασχολιόταν με τις ζωές των άλλων και διέδιδε κάθε λογής φήμες.

Κανείς δεν απάντησε, σαν να μην τον άκουσαν.

«Είχαν διαφορές με τον Λιόντο Θερσίτη...» συνέχισε ο Λέμας. «Γείτονες, πλάι πλάι τα σπίτια τους. Ούτε στην κηδεία του να μην έρθει! Πολύ περίεργο!»

Και πάλι δεν του αποκρίθηκε κανείς. Οι τουφεκιές προς το Πέτα συνέχιζαν ν' ακούγονται. Στον δρόμο του Ρωμισπάζαρου, όπου απλώνονταν όλα τα μαγαζιά των Ελλήνων και των Εβραίων της πόλης, αραιά και πού διάβαινε κάποιος με γρήγορα βήματα.

«Ζωή σε λόγου μας!» ευχήθηκε πρώτος ο Ταμπάκης

και, σαν να περίμεναν όλοι το σύνθημα, σκόρπισαν ο ένας μετά τον άλλο.

~

Το ξημέρωμα της 13ης Απριλίου έξι χιλιάδες Τούρκοι στρατιώτες επιτέθηκαν στους εξακόσιους επαναστάτες στο Πέτα. Το πολυβόλο των Τούρκων θέριζε τους Έλληνες και το κροτάλισμά του ράγιζε τις καρδιές των χριστιανών κατοίκων της Άρτας.

Μισή ώρα κράτησε η μάχη. Η συνεχής βροχή, η οποία αχρήστεψε τα παλιά όπλα των Ελλήνων, και η αριθμητική υπεροχή των Τούρκων τούς βοήθησαν να νικήσουν. Μετά τη μάχη έσβησαν κι οι ελπίδες των Αρτινών Ελλήνων που ονειρεύονταν να δουν ελεύθερη την πόλη τους, ενώ οι Τούρκοι πυρπόλησαν το Πέτα, έδιωξαν τους κατοίκους του και για τα δύο επόμενα χρόνια θα παρέμενε ακατοίκητο.

Η βροχή συνέχιζε να πέφτει όταν η Σαφιγιέ χτύπησε με δύναμη το μάνταλο της εξώπορτας στο αρχοντικό του Θερσίτη. Το ρολόι του κάστρου σήμαινε τη δεύτερη οθωμανική ώρα της ημέρας, και μόλις πριν από λίγο είχαν σταματήσει οι πυροβολισμοί στο Πέτα.

Της άνοιξε ο Δαμιανός Μέγης και την πληροφόρησε ότι το βρέφος έκλαιγε όλη νύχτα. Επίσης πως ετοιμάζονταν να το μεταφέρουν στο τουρκικό στρατιωτικό νοσοκομείο στην Αγία Θεοδώρα, όπου συνήθως δε δέχονταν να περιθάλψουν πολίτες.

«Το νοσοκομείο γέμισε τραυματισμένους στρατιώτες», είπε η Σαφιγιέ κι ανέβηκε γρήγορα τα σκαλιά.

Μπαίνοντας στο δωμάτιο, συλλυπήθηκε την Αγνή για τον θάνατο του άντρα της. Η Αγνή έμοιαζε με ζωντανή νεκρή. Σκιά του εαυτού της. Σαν να μην έφτανε το βαρύ πένθος της, ήρθε να προστεθεί το πρόβλημα της υγείας του νεογέννητου.

Το βρέφος έκλαιγε σπαραχτικά, και η πανικόβλητη μάνα το περιέφερε στην αγκαλιά της, χωρίς να καταφέρνει να το ησυχάσει. Όμως δε διέφυγε απ' την προσοχή της Σαφιγιέ ότι ανάμεσα στο κλάμα το βρέφος έγλειφε ή έχωνε στο στόμα τα δάχτυλά του.

«Το βύζαξες;» ρώτησε.

«Κάνω και τίποτε άλλο! Μα δεν τ' αφήνουν οι πόνοι», απάντησε η Αγνή.

«Ήταν δυνατόν να μην το θηλάσει;» αντέδρασε απότομα η Αναστασία.

Η Σαφιγιέ δεν την έλαβε υπόψη της, μια και η Αναστασία δεν είχε κάνει ακόμη δικά της παιδιά και της έλειπε η εμπειρία.

«Να δω το βυζί σου», είπε στην Αγνή και κοίταξε με νόημα τον Δαμιανό Μέγη, ο οποίος εγκατέλειψε αμέσως το δωμάτιο.

Η Αγνή την κοιτούσε δύσπιστη, ώσπου η Σαφιγιέ δεν της άφησε άλλα περιθώρια. Της πήρε το βρέφος, το έδωσε στην Αναστασία, έβαλε την Αγνή να καθίσει κι έπιασε να της ξεκουμπώνει το φόρεμα. Στη συνέχεια βάλθηκε να ζουλά μια το ένα και μια το άλλο στήθος της.

«Μωρή, δεν έχεις γάλα! Σου κόπηκε!»

Τρόμος κατέλαβε την Αγνή και προσπαθούσε πιέζοντας με τα δάχτυλά της να κάνει τις ρώγες της να στάξουν γάλα.

Η Σαφιγιέ άρπαξε το βρέφος απ' τα χέρια της Αναστασίας, κάθισε στην πολυθρόνα κι έβγαλε το κατάλευκο τροφαντό βυζί της. Το βρέφος κόλλησε πάνω του, έκοψε το κλάμα και βύζαινε λαίμαργα.

«Μπρε μικρέ! Μπρε μικρέ!» έκανε τρυφερά η Σαφιγιέ και χαίδευε απαλά το πίσω μέρος του κεφαλιού του.

Η Αναστασία Μέγη ήταν φανερό πως δεν ενέκρινε την ενέργειά της. Πόσο μάλλον ο άντρας της, ο Δαμιανός, όταν το μάθαινε. Να θηλάζει τουρκικό γάλα το παιδί που θα βάφτιζαν! Αδιανόητο! Ωστόσο, βλέποντας την ανακούφιση στο πρόσωπο της Αγνής, συγκρατήθηκε και δεν είπε τίποτε.

«Πώς θα τον βαφτίσεις;» ρώτησε η Σαφιγιέ.

Η Αγνή κοίταξε την Αναστασία, που είχαν συμφωνήσει να είναι η νονά του.

«Έχουμε καιρό να το σκεφτούμε», απάντησε κείνη.

Το βλέμμα της Αγνής έπεσε στην πολυθρόνα όπου συνήθιζε να κάθεται τα βράδια ο άντρας της, δίπλα στο τζάκι.

«Λιόντο», ψιθύρισε και συνέχισε να κοιτάζει την άδεια πολυθρόνα. «Λιόντο!» ξανάπε. «Θα του δώσω το όνομα του άντρα μου!»

Αρτα 1854-1875. Ένα ελληγόπουλο και ένα τουρκό-
πουλο, ο Λιόντος και ο Νετζίπ, γεννιούνται την ίδια
νύχτα. Η φιλία τους ξεκινά απ' την παιδική ηλικία
και όσο μεγαλώνουν τόσο στεριώνει.

Κινούνται ανάμεσα σε δυο διαφορετικούς κόσμους, των
χριστιανών και των μουσουλμάνων, όμως εκείνοι χαράζουν
τον δικό τους δρόμο. Με φύλακα-άγγελό τους τον σοφό παπ-
πού Ισμαήλ, βαδίζουν στην απρόβλεπτη και περιπετειώδη
ζωή τους.

Στην πορεία τους εμπλέκονται η ανεξιχνίαστη δολοφο-
νία του πατέρα του Λιόντου, ο φανατικός Ντογάν, το Αλλη-
λοδιδασκτικό Σχολείο, οι φάρσες προς τον ορκισμένο εχθρό
τους, τον Φάσγανο, οι δυο μάνες, οι δίδυμοι Εβραίοι Γιοσέφ
και Μεναχέμ, ο πετροπόλεμος.

**Το κλάμα και το γέλιο, το καλό και το κακό,
η ομορφιά και η ασχήμια, η ελπίδα και το όνειρο,
όλα έχουν θέση στο ιμαρέτ του Θεού.**

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr